

Byla C-825/19

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2019 m. lapkričio 12 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Thüringer Finanzgericht, Gota (Vokietija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. spalio 22 d.

Pareiškėja:

Beeren-, Wild-, Feinfrucht GmbH

Atsakovė:

Hauptzollamt Erfurt

Pagrindinės bylos dalykas

Leidimo atgaline data galutiniam vartojimui išdavimas ir klausimas, kuris Sąjungos teisės aktas šiuo aspektu reikšmingas pagrindinėje byloje – Reglamentas (ES) Nr. 952/2013 ar Reglamentas (EEB) Nr. 2454/93 ir kokios leidimo išdavimo sąlygos, jei taikoma, nustatytos atitinkamame Sąjungos teisės akte

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Dalykas: Reglamento (ES) Nr. 952/2013 211 straipsnio ir, jei taikomas, Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 2 dalies aiškinimas

Teisinis pagrindas: SESV 267 straipsnio antra pastraipa

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269,

- 2013, p. 1; klaidų ištaisymai OL L 287, 2013, p. 90, OL L 70, 2015, p. 66 ir OL L 267, 2016, p. 2) (toliau – Sąjungos muitinės kodeksas), 211 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad ši nuostata taikoma tik tokiems prašymams išduoti leidimą, kuris galiotų atgaline data nuo 2016 m. gegužės 1 d.?
2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas: ar Sąjungos muitinės kodekso 211 straipsnis turi būti taikomas prašymams išduoti leidimą, kuris galiotų atgaline data iki 2016 m. gegužės 1 d., tik tuo atveju, jei prašymai išduoti leidimą atgaline data buvo pateikti iki įsigaliojant naujam teisės aktui, bet muitinės tarnybos tokius prašymus pirmą kartą atmetė po 2016 m. gegužės 1 d.?
 3. Jei atsakymas į antrąjį klausimą būtų neigiamas: ar Sąjungos muitinės kodekso 211 straipsnis turi būti taikomas prašymams išduoti leidimą, kuris galiotų atgaline data iki 2016 m. gegužės 1 d., ir tuo atveju, kai muitinės tarnybos tokius prašymus atmetė ir iki 2016 m. gegužės 1 d., ir po šios datos (dėl kitų motyvų)?
 4. Jei į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų atsakyta teigiamai, o į trečiąjį klausimą – neigiamai: ar 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas (toliau – Reglamentas (EEB) Nr. 2454/93) (OL L 253, 1993, p. 1), 294 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad
 - a) atgaline data nuo paskutinės pirminio leidimo galiojimo dienos galiojantis leidimas galėjo būti išduotas atgaline data, kaip nurodyta minėtos nuostatos 3 dalyje, ne ilgiau kaip vieniems metams iki prašymo pateikimo dienos, ir kad
 - b) taip pat išduodant atnaujintą leidimą pagal 2 dalį, turi būti įrodyta, kaip numatyta nuostatos 3 dalyje, kad ekonominiu požiūriu tai būtina, ir atmetas bandymas apgauti ar akivaizdus aplaidumas?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (toliau – Sąjungos muitinės kodeksas) (OL L 269, 2013, p. 1; klaidų ištaisymai OL L 287, 2013, p. 90, OL L 70, 2015, p. 66 ir OL L 267, 2016, p. 2), 5, 116, 174, 211 ir 286 straipsniai

2015 m. liepos 28 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2015/2446, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013 papildomas išsamiomis taisyklėmis, kuriomis patikslinamos kai kurios Sąjungos muitinės kodekso nuostatos (OL L 343, 2015, p. 1; klaidų ištaisymai OL L 87, 2016, p. 35,

OL L 101, 2017, p. 164 ir OL L 192, 2018, p. 62) (toliau – Reglamentas (ES) 2015/2446), 148 ir 172 straipsniai

1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 4 t., p. 307, toliau – Muitinės kodeksas), 21 ir 85 straipsniai

1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas (OL L 253, 1993, p. 1), iš dalies pakeistas Komisijos reglamentu (EB) Nr. 993/2001 (OL L 141, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 6 t., p. 3; toliau – Reglamentas Nr. 2454/93), 294 ir 508 straipsniai

1979 m. liepos 2 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1430/79 dėl importo ar eksporto muitų grąžinimo ar atsisakymo juos išieškoti (OL L 175, 1979, p. 1)

Gairės dėl Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, II dalies I antraštinės dalies 2 skyriumi „Galutinis vartojimas“ (OL C 207, 2002, p. 2; toliau – 2002 m. gairės)

Bylos aplinkybių ir proceso santrauka

- 1 Pareiškėja turėjo iki 2012 m. gruodžio 31 d. grybų importui galiojantį leidimą išleisti į laisvą apyvartą ne Europos Sąjungos prekes galutiniam vartojimui. Prašymas pratęsti leidimo laikotarpį, išduoti vadinamąjį paskesnį leidimą, nepateiktas dėl nežinojimo.
- 2 Kad prašymas nepateiktas, pastebėta atliekant veiklos auditą. Tai nustatė pareiškėja 2015 m. sausio 9 d. paprašė išduoti paskesnį leidimą. Atsakovė 2015 m. sausio 14 d. išdavė paskesnį leidimą, galiojantį tik iki prašymo pateikimo dienos. Pripažinti galiojimą atgaline data iki ankstesnio leidimo galiojimo pabaigos pagal tuo metu galiojusio Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 2 dalį, t. y. iki 2013 m. sausio 1 d., atsakovė atsisakė.
- 3 2015 m. balandžio 22 d. raštu pareiškėja atkreipė dėmesį į savo įtemptą ekonominę situaciją dėl vykstančio restruktūrizavimo ir dar kartą paprašė išduoti leidimą atgaline data, galiojantį iki ankstesnio leidimo galiojimo pabaigos.
- 4 Šį prašymą išduoti paskesnį leidimą (2013 m. sausio 1 d. – 2015 m. sausio 8 d.) atsakovė atmetė 2015 m. gegužės 13 d. sprendimu.
- 5 Dėl 2015 m. gegužės 13 d. sprendimo pareiškėja pateikė prieštaravimą. Atsakovė atmetė prieštaravimą 2016 m. balandžio 6 d. sprendimu dėl prieštaravimo. Dėl tokio sprendimo pareiškėja 2016 m. gegužės 3 d. pateikė skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Kol skundas buvo nagrinėjamas

prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme, atsakovė 2019 m. kovo 21 d. priėmė naują sprendimą, kuriame atsisakė išduoti paskesnę leidimą nurodydama naujus, kitus nei nurodyti pirmajame atsisakyme, motyvus. Šios bylos dalyku tapo 2019 m. kovo 21 d. sprendimas atmesti prašymą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 6 Atsakovės nuomone, šiuo atveju prašomo atgaline data galiojančio leidimo išdavimui lemiamą reikšmę turi Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 2 dalis. Kaip matyti iš Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 3 dalies, paskesnis leidimas pagal šią nuostatą gali būti išduodamas atgaline data ne daugiau kaip vieniems metams nuo prašymo pateikimo dienos. Be to, tam, kad leidimas būtų išduotas pagal Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 2 dalį, turi būti tenkinamos Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 3 dalyje nurodytos sąlygos, taigi, be kita ko, turi būti įrodyta, kad ekonominiu požiūriu taikymas atgaline data yra būtinas, o prašymas jokiais būdais negali būti susijęs su akivaizdžiu aplaidumu. Atsakovė teigia, kad pareiškėja neįrodė ekonominio būtinumo. Be to, pareiškėja laiku nepateikė prašymo išduoti paskesnę leidimą, nors žinojo procedūros taisykles ir buvo atitinkamai informuota, todėl esama akivaizdaus aplaidumo.
- 7 Atsakovės nuomone, 2016 m. gegužės 1 d. įsigaliojęs Sąjungos muitinės kodekso 211 straipsnis kaip procesinė norma šioje byloje netaikytinas. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją procesinės normos taikomos tik jų įsigaliojimo momentu nagrinėjamiems ginčams, o šiuo atveju administracinė byla – nepaisant naujo 2019 m. kovo 21 d. sprendimo – buvo baigta 2016 m. balandžio 6 d. sprendimu dėl prieštaravimo, taigi, Sąjungos muitinės kodekso 211 straipsnio įsigaliojimo dieną byla nebebuvo nagrinėjama.
- 8 Pareiškėjos nuomone, Sąjungos muitinės kodekso 211 straipsnis šiuo atveju taikytinas, nes tai yra vien procesinė norma, o procesinė teisė pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją iš esmės taikoma atgaline data.
- 9 Jei vis dėlto nagrinėjamu atveju turėtų būti taikomas ne Sąjungos muitinės kodekso 211 straipsnis, o Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 2 dalis, paskesnio leidimo atgaline data išdavimui pagal pastarąją nuostatą neturėtų būti reikalaujama tenkinti Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 3 dalies sąlygas. Su išimtiniais atvejais susijusi Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 3 dalis netaikoma šio straipsnio 2 dalyje reglamentuojamam paskesniai leidimui. Dėl šios priežasties leidimas pagal Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 2 dalį gali būti išduodamas atgaline data ir ilgesniam nei vienu metų laikotarpiui, be to, nereikia vertinti atsisakymą pagrindžiančio akivaizdaus aplaidumo požymio, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 3 dalį.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, siekiant priimti sprendimą pagrindinėje byloje svarbu išsiaiškinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama situacijai gali būti taikomas Sąjungos muitinės kodekso 211 straipsnis. Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, iš Sąjungos muitinės kodekso 211 straipsnio 2 dalies h punkto formuluotės aiškiai matyti, kad prašymas atnaujinti leidimą atlikti tos pačios rūšies operacijas su tokiomis pačiomis prekėmis gali būti teikiamas per trejus metus nuo pirminio leidimo galiojimo pabaigos. Klausimas, ar galima taikyti Sąjungos muitinės kodekso 211 straipsnį, kyla dėl to, kad pareiškėjos prašymas buvo pateiktas 2015 metais, taigi, tuo metu, kai šis straipsnis pagal Sąjungos muitinės kodekso 288 straipsnio 2 dalį dar nebuvo taikomas.
- 11 Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją nagrinėjant teisės aktų nuostatų taikymo atgaline data klausimą turi būti daromas skirtumas tarp materialinių ir procesinių normų.
- 12 Pagal jurisprudenciją procesinės normos paprastai taikomos visiems jų įsigaliojimo metu nagrinėjamiems teisiniams ginčams (2006 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Beemsterboer*, C-293/04, EU:2006:162, 19 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 13 Taikydami šiuos principus, Teisingumo Teismas ir Europos Sąjungos Bendrasis Teismas priėmė sprendimus bylose, kuriose buvo keliamas klausimas, ar sprendimas turi būti priimamas pagal iki Bendrijos muitinės kodekso (BMK) galiojusius teisės aktus, ar pagal BMK (1998 m. rugsėjo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Sportgoods*, C-413/96, EU:C:1998:430, taip pat 2001 m. gegužės 10 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Kaufring ir kt. / Komisija*, T-186/97, EU:T:2001:133).
- 14 Materialinės nuostatos, priešingai, turi būti taikomos tik faktinėms aplinkybėms, susiklosčiusioms galiojant šioms materialinėms nuostatomis (2006 m. vasario 23 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Molenbergnatie*, C-201/04, EU:2006:136, 34 punktas).
- 15 Vis dėlto Teisingumo Teismas yra nurodęs, kad ir Bendrijos materialinės teisės normos išimtinai gali būti aiškinamos kaip apimančios situacijas iki jų įsigaliojimo, jeigu iš jų turinio, tikslo ar struktūros aiškiai matyti, kad joms turi būti priskirtas toks poveikis (2006 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Beemsterboer*, C-293/04, EU:2006:162, 21 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 16 Be to, Teisingumo Teismas 2006 m. vasario 23 d. Sprendimo *Molenbergnatie* (C-201/04, EU:2006:136) 32 punkte, remdamasis savo 1981 m. lapkričio 12 d. sprendimo *Meridionale Industria Salumi ir kt.* (212/80–217/80, EU:C:1981:270) 11 punktu, paminėjo teisės nuostatas, kurias sudaro ir procesinės, ir materialinės normos, sudarančios neatskiriamą visumą, kurios konkrečios nuostatos jų

pasekmių laike atžvilgiu negali būti nagrinėjamos atskirai. Tokią situaciją Teisingumo Teismas pripažino 1981 m. lapkričio 12 d. Sprendime *Meridionale Industria Salumi ir kt.* (212/80–217/80, EU:C:1981:270), susijusiam su tuometinio Reglamento Nr. 1697/79 įsigaliojimu. Tuo metu anksčiau galioję nacionalinės teisės aktai buvo pakeisti naujomis Bendrijos reglamentavimo nuostatomis, todėl pirmą kartą Bendrijos lygmeniu buvo sukurtas bendras vienodas muitų išieškojimo reglamentavimas

- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Reglamento (ES) Nr. 952/13 211 straipsnį iš esmės laiko procesine norma. Šią išvadą labiausiai patvirtina nuostatos vieta normų sistemoje ir esminis jos turinys. Be abejo, Sąjungos muitinės kodekso 211 straipsnyje nustatyti tam tikri leidimų suteikimo kriterijai, kurie Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 291 ir paskesniuose straipsniuose bent jau nebuvo aiškiai nurodyti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, dėl šios priežasties kyla klausimas, ar Sąjungos muitinės kodekso 211 straipsnis turi būti laikomas vien procesine norma, ar pagal analogiją 1981 m. lapkričio 12 d. Sprendimui *Meridionale Industria Salumi ir kt.* (212/80–217/80, EU:C:1981:270) – teisės nuostata, kurią sudaro ir procesinės, ir materialinės normos, sudarančios neatskiriama visumą, kurios konkrečios nuostatos jų pasekmių laike atžvilgiu negali būti nagrinėjamos atskirai. Šį požiūrį patvirtina tai, kad taikymo atgaline data atveju atitinkamos muitinės deklaracijos pagal Sąjungos muitinės kodekso 174 straipsnį, siejamą su Reglamento (ES) 2015/2446 148 straipsnio 4 dalies d punktu, turi būti pripažintos negaliojančiomis ir pakeistos galutinio vartojimo procedūros įforminimo deklaracijomis, o sumokėti importo muitai turi būti gražinti pagal Sąjungos muitinės kodekso 116 straipsnio 1 dalį. Šiuo atžvilgiu bent jau netiesiogiai nustatomos materialinės teisinės pasekmės. Kita vertus, Reglamentu Nr. 952/2013 priimtas Sąjungos muitinės kodeksas – kitaip nei bylos aplinkybėmis, dėl kurių buvo priimtas 1981 m. lapkričio 12 d. Sprendimas *Meridionale Industria Salumi ir kt.* (212/80–217/80, EU:C:1981:270) – nebuvo pirmą kartą Sąjungos lygmeniu sukurtas teisės aktas. Muitinės kodeksas jau Reglamentu Nr. 2913/92 buvo kodifikuotas kaip Bendrijos (Sąjungos) teisė. Sąjungos muitinės kodeksas, iš dalies pakeistas Reglamentu Nr. 952/2013, pakeitė Muitinės kodeksą, iš dalies pakeistą Reglamentu Nr. 2913/92 (Sąjungos muitinės kodekso 286 straipsnio 2 dalis), kuris buvo daug kartų iš dalies keistas (žr. Reglamento Nr. 952/2013 12 konstatuojamąją dalį), todėl muitinės teisės aktai turėjo tapti modernesni, paprastesni, racionalizuoti ir skaidresni (žr. Reglamento Nr. 952/2013 43 ir 56 konstatuojamąsias dalis).
- 18 Iš ankstesnės Europos Sąjungos Bendrojo Teismo jurisprudencijos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kildina dar vieną principą, pagal kurį procesinės normos taikomos tik jų įsigaliojimo metu nagrinėjamiems teisiniams ginčams dėl prašymų, kurie buvo pateikti įsigaliojus naujam teisės aktui, nes administracinės procedūros, užbaigtos sprendimu (Sąjungos muitinės kodekso 5 straipsnio 39 punktas), negali būti toliau laikomos „nagrinėjamais teisiniais ginčais“ (2001 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Kaufring ir kt. / Komisija*, T-186/97, T-187/97, T-190/97–T-192/97, T-210/97, T-211/97, T-216/97–

T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 ir T-147/99, EU:T:2001:133, 35 punktas ir 1998 m. birželio 9 d. Sprendimo *Unifrigo Gadus ir CPL Imperial 2 / Komisija*, T-10/97 ir T-11/97, EU:T:1998:118, 18 ir paskesni punktai). Kita vertus, Bendrasis Teismas 2001 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Kaufring ir kt. / Komisija* (T-186/97, T-187/97, T-190/97–T-192/97, T-210/97, T-211/97, T-216/97–T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 ir T-147/99, EU:T:2001:133) 35 punkte remiasi 1993 m. liepos 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *CT Control (Rotterdam) ir JCT Benelux / Komisija* (C-121/91 ir C-122/91, EU:C:1993:285) 22 punktu. Pagrindinėje byloje, dėl kurios priimtas šis Teisingumo Teismo sprendimas, pareiškėja 1985 m. spalio mėn. pateikė prašymą atsisakyti išieškoti muitus, t. y. tuo metu dar galiojant Reglamentui Nr. 1430/79. 1986 m. Nyderlandų valdžios institucijos atmetė prašymą atsisakyti išieškoti muitus. Nyderlanduose prasidėjo teismo procesas, kuriame Nyderlandų teismas 1989 m. lapkričio mėn. pripažino atsisakymą negaliojančiu. Tuomet Nyderlandų administracija pateikė prašymą dėl grąžinimo EB Komisijai, kuri sprendimą priėmė ne per keturis mėnesius, o tik po šešių mėnesių. Pagal 1985 m. galiojusią proceso teisę Komisijai buvo privaloma nuspręsti per keturis mėnesius, nuo 1987 m. ji turėjo tam šešis mėnesius. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atitinkamai daro išvadą, kad procesinių normų atveju taikytini sprendimo priėmimo momentu galiojantys teisės aktai, t. y. nepriklausomai nuo dienos, kurią buvo pateiktas ginčą sukėlus prašymas.

- 19 Tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nuspręstų į pirmąjį arba antrąjį prejudicinį klausimą atsakyti teigiamai, o į trečiąjį prejudicinį klausimą – neigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės priimti sprendimą byloje taikydamas prašymo pateikimo dieną galiojusio Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 2 dalį. Vokietijos muitinės administracija mano, kad atgaline data išduotas paskesnis leidimas pagal šią nuostatą gali galioti atgaline data ne ilgiau kaip vienus metus, kaip tai numatyta Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 3 dalyje dėl „išimtinių atvejų“. Be to, muitinės administracija taip pat reikalauja, kad išduodant ir paskesnį leidimą pagal Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 2 dalį būtų tenkinamos šio straipsnio 3 dalyje nustatytos papildomos leidimo išdavimo sąlygos: turi būti įrodyta, kad ekonominiu požiūriu tai būtina ir kad prašymas nesusijęs su bandymu apgauti ar akivaizdžiu aplaidumu (Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 3 dalies a punktas). Išvados apie tokį ribojimą neleidžia daryti nei Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 2 dalies tekstas, nei normai aiškinti priimtoms 2002 m. gairėms, kuriose nagrinėjamas tik atgaline data išduotas leidimas pagal Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 3 dalį. Reglamento (EEB) Nr. 2454/93 294 straipsnio 2 dalies nuostatoje reglamentuojamas jau išduoto leidimo atlikti tos pačios rūšies operacijas su tokiomis pačiomis prekėmis atnaujinimas. Dėl šios priežasties prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ši nuostata, palyginti su 3 dalies nuostata, turi savarankišką reikšmę, todėl paskesniai leidimui pagal 2 dalį negali būti taikomos 3 dalyje nustatytos leidimo sąlygos.

<...>